

být, bydlet, obyvatel, byt, příbytek, nábytek, dobytek, obyčej, bystrý, bylina, kobyla, býk, Přibyslav, babyka

Rozumíte, děti, co všechna tato slova znamenají? Zkusím vám je postupně objasnit pomocí slov stejného nebo podobného významu, obrázkem a použitím daného slova ve větě.

- **Být** – existovat; žít; nacházet se na nějakém místě, trvat

*Jsem nemocný, včera jsem musel **být** celý den v posteli.*

Příklady odvozených slov: *bytost, pobýt, bytí, zbytek, přebytek, úbytek, pobyt, nadbytek, bývalý*

- **bydlet, bydlet** – žít; mít někde své zázemí, domov

***Bydlím** s maminkou a tatínkem v rodinném domku.*

*Strýc Jiří **bydlí** sám v dvoupokojovém bytě.*

Příklady odvozených slov: *bydlení, zabydlený, neobydlený, bydlo, bydliště, bytelný*

- **obyvatel** – člověk (nebo i zvíře), který obývá nějaké místo, někde sídlí

Obyvatelé Afriky mají tmavší pleť než lidé žijící v Evropě. Žraloky a jiné **obyvatele** mořských hlubin lidé vídají jen zřídka.

Příklady odvozených slov: obyvatelstvo, obývat, obyvatelný, obývací

- **byt** – místo, kde člověk žije; dům nebo část domu, která patří člověku nebo celé rodině

Strýčkův **byt** je malý, ale útulný.

Příklady odvozených slov: bytový, bytná

- **příbytek** – obydlí; místo, kde lidé bydlí

Na dovolené jsme měli jen malý **příbytek**, ale přesto se nám v něm líbilo.

Příklady odvozených slov: živobytí

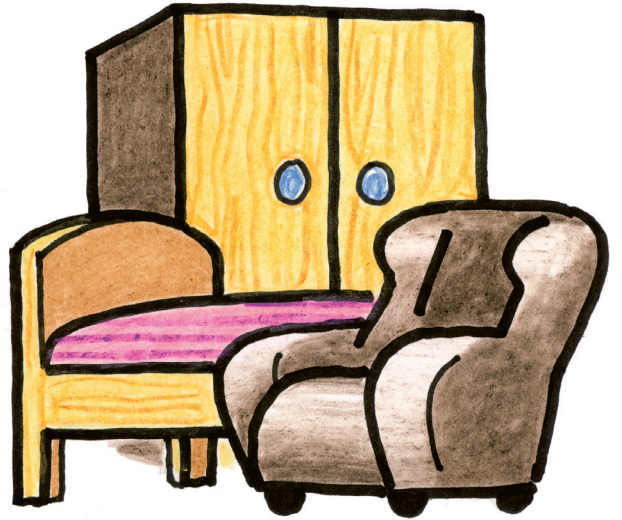
- **nábytek** – zařízení bytu, předměty, které usnadňují a zpříjemňují lidem život

*Zařizujeme se v novém bytě, tak jsme koupili nový **nábytek**, dřevěné skříňe, postele a kožená křesla.*

Příklady odvozených slov: nábytkářský

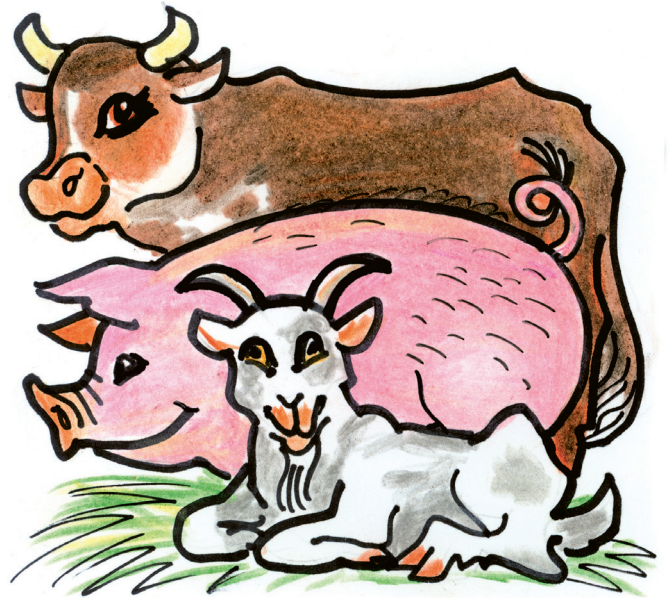
- **dobytek** – větší zvířata sloužící k hospodářským účelům

*Dnes na vesnicích chová doma **dobytek** jen málokdo, před pár desítkami let to ale bylo běžné.*

Příklady odvozených slov: dobytče, dobytčářský, dobytčářství

- **obyčej** – zvyk; zvyklost; ustálený způsob; obvyklé slavnostní činnosti, které určitá skupina lidí pravidelně vykonává

*Lidové **obyčeje** se více udržují na vesnicích.*

Příklady odvozených slov: obyčejný, obyčejně, obyčejnost

- **bystrý** – rychlý; vnímavý; rychle a dobře chápající; chytrý; čilý;

*Petr je **bystrý** kluk, rychle se všechno naučí.*

Příklady odvozených slov: *bystřina (rychle tekoucí horský potok), Bystřice, Bystřička, Bystrovany (názvy měst a vesnic), bystrozraký, bystřit,*

- **bylina** – léčivá rostlina; rostlina s dužnatým stonkem; stará ruská lidová hrdinská báseň

*Když jsem nachlazená, vaří mi maminka čaj ze směsi voňavých **bylin**.*

*Populární televizní pohádka Mrazík vznikla podle starých ruských **bylin**.*

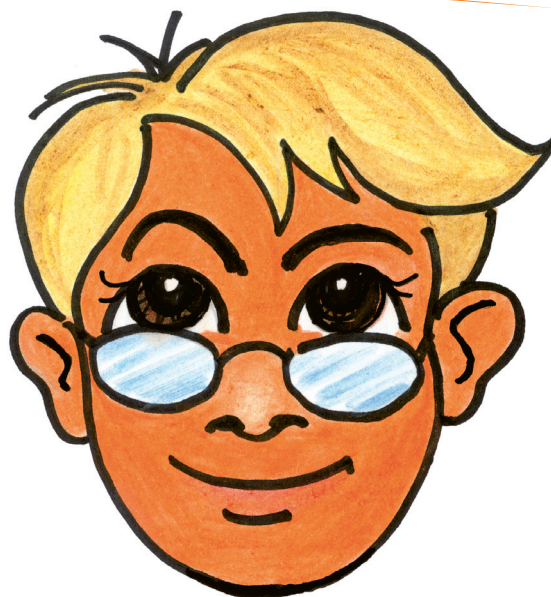

Příklady odvozených slov: *bylinkový, bylinný, býlí (starší označení pro byliny, dnes už používaný zřídka), černobýl (druh pelyňku – plevel, používá se také jako léčivá rostlina), zlatobýl (druh byliny), býložravci (živočiši živící se pouze rostlinami nebo jejich částmi),*

- **kobyła** – klisna; samice koně, která už má hříbě

*Často chodím do hřebčína za svou oblíbenou **kobylkou**, rád se o ni starám.*

- *býk* – samec tura

Na pastvě byly krávy s telaty, *býky* jsem viděl, jak se pasou opodál.

Příklady odvozených slov: *býčí*,
Býkovice (název obce)

- *babyka* – druh javoru

Rádi se procházíme v *babykové* aleji.

Vlastní jména:

Přibyslav, Bydžov, Hrabyně, Bystřice, Zbyněk, Zbyšek, Zbyslav

Teď vás, děti, musím upozornit na některá slova, která byste mohly poplést – stejně znějí, ale mají jiný význam – a hlavně píše se v nich pokaždé jiné i/y.

1)	být – žít; existovat Byla jsem s Pavlem sama doma. Staré hodiny byly drahocennou památkou po babičce.	×	bít – tlouci; udeřit Bila jsem Pavla, protože mě rozzuřil. Staré hodiny byly příliš hlučně.
2)	nabýt – získat Soused nabyl velký majetek z dědictví po tetě.	×	nabít – zmlátit Na pískovišti nabil Honzík Jirkovi lopatkou.
3)	dobýt – získat Křižáci dobyli rozsáhlá území na svých výpravách.	×	dobít – např. baterii Tatínek mi dobil baterie, abych mohla zítra fotografovat.
4)	přibýt – být navíc Vloni k nám do třídy přibyli dva noví spolužáci.	×	přibít – přitlouci (např. hřebík) Přibil jsem si v pokoji skobičku a pověsil obraz.
5)	ubýt – zmenšit se A letos nás ve třídě ubylo, Petr se odstěhoval.	×	ubít – usmrtit Soused ubil potkana železnou tyčí.
6)	bytí – život, existence, žití Spisovatel mluvil o nesnesitelné lehkosti bytí.	×	bití – tlučení, mlácení Bití dětí je ve škole zakázáno.